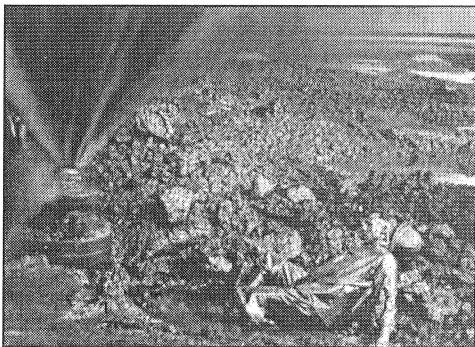

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΑΞΗ

Το ενδιαφέρον στοιχείο σχετικά με το «σκάνδαλο της Enron» δεν ήταν μόνο η έκταση των παραπομπών στους ισολογισμούς και η ανάμειξη πολλών μελών της κυβέρνησης του Μπους στην επιχείρηση αυτή, αλλά οι σχέσεις της με τις πετρελαϊκές επιχειρήσεις στην Κεντρική Ασία και την Ινδία –το οποίο συνετέλεσε στο ότι ξαφνικά ετίθεντο σοβαρότερα ερωτήματα σχετικά με την 11η Σεπτεμβρίου. Πόσα γνώριζε ο πρόεδρος εκ των προτέρων; Ιδιαίτερα γι' αυτό θα έπρεπε να δημιουργηθεί μια εξεταστική επιτροπή. Και τι εξυπηρετούσε ο βομβαρδισμός του Αφγανιστάν; Έτσι τίθενται σοβαρά ερωτήματα σχετικά με τη βαρβαρότητα του πολέμου στο Αφγανιστάν, που μέχρι τότε παρέμεναν ταμπού για την αμερικανική κοινή γνώμη.

Γίνεται επίσης όλο και πιο προφανές ότι η περίπτωση της Enron δεν είναι ένα μεμονωμένο σκάνδαλο, αλλά μοιάζει περισσότερο με κρυστάλλινη σφαίρα η οποία έφερε στο φως όλες τις πλευρές της πλασματικής ανοδικής πορείας της «νέας οικονομίας». Η παραμυθένια [χρηματιστηριακή] ραγδαία άνοδος στις ΗΠΑ, η οποία, ύστερα από την Ασιατική κρίση του '97-'98 έγινε ο κινητήρας της παγκόσμιας οικονομίας, αποδείχτηκε, μετά από την παρατεταμένη κατάρρευση των χρηματαγορών από το

Μάρτιο του 2000, ότι ήταν μια απάτη, μια απομίμηση ανάπτυξης. Κρέμεται από μια πολύ λεπτή κλωστή, τις τεράστιες εξαγωγές κεφαλαίου προς τις ΗΠΑ, οι οποίες γίνονται όλο και περισσότερο αμφίβολες απ' τη στιγμή που ξεκίνησε η κατάρρευση του δολαρίου. Η κυβέρνηση Μπους-Τσέντι είχε πλήρη επίγνωση του επισφαλούς αυτής της κατάστασης ήδη από το καλοκαίρι του 2001 από τις πετρελαϊκές επιχειρήσεις και την Enron, κι αυτό πιθανόν έπαιξε μεγάλο ρόλο στις εκτιμήσεις της για την «εξωτερική πολιτική». Σήμερα, ο Μπους και ο υπουργός του των Οικονομικών τονίζουν σχεδόν απεγνωσμένα ότι μένουν σταθεροί στο ισχυρό δολάριο –δίχως όμως αυτό να τους κάνει ικανούς να εντυπωσιάσουν τους επενδυτές κεφαλαίων.

Στο Αφγανιστάν, τα πρώτα συμβόλαια για την κατασκευή ενός αγωγού φυσικού αερίου από το Τουρκμενιστάν στο Πακιστάν συνήφθησαν στο τέλος του Μαΐου του 2002 –από ένα μεταβατικό Αφγανό πρόεδρο που πήρε την εξουσία με την υποστήριξη των ΗΠΑ και ο οποίος κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90 δεν ήταν απλώς πράκτορας της CIA αλλά και σύμβουλος της πετρελαϊκής εταιρείας του Τέξας Unocal, η οποία είχε συμμετάσχει στα σχέδια κατασκευής του αγωγού –μαζί με την Enron!

Από το '96-'97, και αφού είχαν θέσει ένα μεγάλο τμήμα της χώρας υπό τον έλεγχό τους, οι Ταλιμπάν άρχισαν να τραβούν το ενδιαφέρον των πολυεθνικών πετρελαϊκών εταιρειών ως δύναμη που θα μπορούσε να επιβάλει την τάξη, οι οποίες εταιρείες αναζητούσαν οδούς μεταφοράς πετρελαίου και φυσικού αερίου από την Κεντρική Ασία που να μην υπόκεινταν σε ρωσικό έλεγχο –και οι οποίες ταυτόχρονα ήθελαν, αν ήταν δυνατό, να μη διέλθουν μέσα από το Ιράν. Ο πετρελαϊκός όμιλος Bridas από την Αργεντινή και η Τεξανή Unocal διαπραγματεύονταν εντατικά με τους Ταλιμπάν για την κατα-

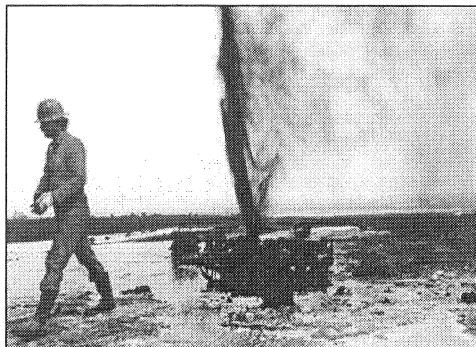
σκευή

ενός αγωγού. Η Unocal

ανέθεσε στην αμερικάνικη ενεργειακή επιχείρηση Enron, η οποία ενδιαφερόταν ιδιαιτέρως για φτηνό αέριο από την Κ. Ασία, να κάνει μια μελέτη σχετικά με το αν ήταν εφικτό κάτι τέτοιο. Ο Αφγανός εντεταλμένος του Μπους στην μετά την 11η Σεπτεμβρίου εποχή, Zalmay Khalilzad, ο οποίος πρόσφατα διηγήθυνε τη φάρσα της loya jirga [σ.τ.μ. μεγάλο συμβούλιο των πρεσβύτερων] με αρκετά επιδεικτικό τρόπο, επεξεργάστηκε τον Ιούνιο του 1997 μια ανάλυση επιχειρηματικών κινδύνων για έναν αγωγό αερίου που θα περνάει μέσα από το Αφγανιστάν, και έπαιξε το ρόλο του διαμεσολαβητή στις διαπραγματεύσεις με τους Ταλιμπάν για λογαριασμό της Unocal.

Δύο Αποτυχημένες Απόπειρες – «Ο Σύνδεσμος Enron-Ταλιμπάν-Τσένι»

Η Enron ξεκίνησε την κατασκευή ενός εργοστασίου παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος με φυσικό αέριο στο Νταμπάχολ της Ινδίας, στην περιοχή της Βομβάης, το 1992. Αυτό το έργο κόστους 3 δις δολαρίων στόχευε στην κάλυψη του ενός πέμπτου των ενεργειακών αναγκών της Ινδίας μέχρι το 1997. Οι αρχές της Ινδίας δεν ενθουσιάζονταν με την ιδέα ότι η ενέργεια που θα παραγόταν σε αυτό το εργοστάσιο θα κόστιζε από 3 έως 7 φορές ακριβότερα από την ενέργεια από άλλες πηγές. Ακόμη και η Παγκόσμια Τράπεζα είχε προειδοποιήσει σχετικά με το υψηλό κόστος πριν την έναρξη του έργου. Η Enron στρατολόγησε αξιωματούχους και διπλωμάτες των ΗΠΑ το 1994 και το 1995 προκειμένου να πιέσουν την κυβέρνηση της Ινδίας να συμφωνήσει να γίνει το έργο –το οποίο και έκανε– ενώ η ίδια η εταιρεία έκανε δωροδοκίες. Μακροπρόθεσμα, το έργο θα μπορούσε να ήταν προσδοφόρο αν το Νταμπάχολ είχε μια φτηνή σύνδεση με το φυσικό αέριο της Κ. Ασίας. Το Νοέμβριο του 1997 οι Ταλιμπάν επισκέφτηκαν το Χιούστον μετά από πρόσκληση της Unocal, και η δουλειά της κατασκευής ενός αγωγού από το Τουρκμενιστάν μέσω του Αφγανιστάν και του Πακιστάν προς την Ινδία φαινόταν να έχει κλείσει.

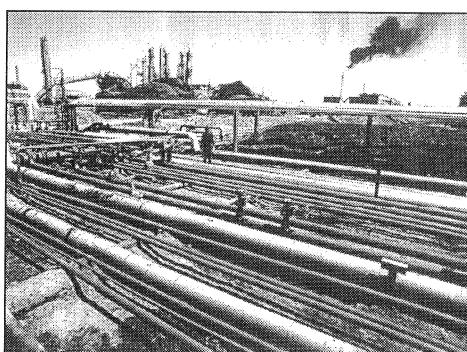

Όμως οι διαπραγματεύσεις τραβούσαν σε μάκρος. Η αποτυχία τους, σύμφωνα με τις περισσότερες εκτιμήσεις, αποδίδεται στις επιθέσεις της πηγής Αυγούστου 1998, στις πρεσβείες των ΗΠΑ στην Κέννα και την Τανζανία, και τις πυραυλικές επιθέσεις της κυβέρνησης Κλίντον στα στρατόπεδα του Μπιν Λάντεν στο Αφγανιστάν αργότερα. Έτσι όμως αποκρύπτονται δύο ακόμα όψεις του ζητήματος. Υπήρχε σφοδρός ανταγωνισμός μεταξύ της Argevntīnikeis Bridas και της Unocal για την κατασκευή του αγωγού. Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων οι Ταλιμπάν δεν απαιτούσαν μόνο δικαιώματα για την άδεια διέλευσης αλλά και έργα υποδομής καθώς και τη δυνατότητα χρήσης του αγωγού για τις ενεργειακές ανάγκες του Αφγανιστάν. Η Bridas ήταν διατεθειμένη να κάνει αυτές τις παραχωρήσεις, αλλά εκτοπίστηκε από την Unocal. Η Τεχανή επιχείρηση απάντησε αρνητικά στις απαιτήσεις των Ταλιμπάν και επέμενε σε μια συμφωνία που θα αφορούσε αποκλειστικά τη μεταφορά. Η δεύτερη όψη είναι η εξέλιξη της τιμής του πετρελαίου: το 1998 είχε πέσει, λόγω της ασιατικής κρίσης, στην ιστορικά χαμηλή τιμή των 13 δολαρίων ανά βαρέλι, και άρα το ενδιαφέρον για φτηνά υποκατάστατα μειωνόταν σε κάποιο βαθμό. Επιπλέον, η επιρροή της Σαουδικής Αραβίας, η συγκεκριμένων κύκλων της οικογένειας που

την
κυβερνά, έπαιξε ένα ση-
μαντικό ρόλο: η ευκολότερη πρόσβαση στα αποθέματα πετρε-
λαίου και φυσικού αερίου της Κ. Ασίας θα υπέσκαπτε ακόμη περισ-
σότερο την ήδη ραγισμένη κυριαρχία της Σαουνδαραβικής πετρελαϊκής
παραγωγής στην παγκόσμια αγορά.

Η Unocal εγκατέλειψε το σχέδιο του αγωγού το 1998. Η Enron αύξησε την παραγωγή ενέργειας στο Νταμπτχόλ, αλλά το Μάιο του 2001 οι ινδικές τοπικές αρχές ηλεκτρικής ενέργειας διέκοψαν τις πληρωμές εξαιτίας των υπερβολικά υψηλών τιμών. Η Enron ανταπάντησε με απαιτήσεις 64 εκατομμυρίων δολαρίων για εικρεμούσες οφειλές.

Δεύτερη Προσπάθεια: Όταν ο Μπους πήρε την εξουσία με προσωπικό το οποίο προερχόταν καθ' ολοκληρίαν από τις πετρελαϊκές επιχειρήσεις, οι συνομιλίες με τους Ταλιμπάν σχετικά με τον αγωγό θα ξανάρχιζαν –η τελευταία συνάντηση έγινε 4 βδομάδες πριν την 11η Σεπτεμβρίου. Σ' αυτή τη συνάντηση, η πλευρά των ΗΠΑ υποτίθεται ότι έκανε μια δήλωση, η οποία στο μεταξύ έχει γίνει διάσημη, ότι οι Ταλιμπάν είχαν να διαλέξουν μεταξύ ενός κόκκινου χαλιού και ενός χαλιού από βόμβες. Η τιμή του πετρελαίου είχε αυξηθεί δραματικά στο μεσοδιάστημα και είχε οδηγήσει σε σφοδρές κοινωνικές συγκρούσεις στην

Ευρώπη και τις ΗΠΑ το καλοκαίρι του 2000. Εκτός απ' αυτό, η Enron υπήρξε ένας από τους κύριους χρηματοδότες της προεκλογικής εκστρατείας του Μπους, και το αργότερο στα μέσα του 2001 ήταν ξεκάθαρο στα αφεντικά της Enron ότι η κατάρρευση της πυραμίδας τους πλησίαζε. Η τιμή του πετρελαίου, η Enron, οι κοινωνικές συγκρούσεις, η προοπτική μιας αυξανόμενης εξάρτησης από τα πετρέλαια της M. Ανατολής κατά τη διάρκεια των επόμενων δεκαετιών, τα ιδιαίτερα συμφέροντα της κυβέρνησης Μπους και η κατάρρευση

της οικονομίας των χρηματιστηρίων και του Internet –όλα αυτά ξαναέβαλαν στο επίκεντρο την Κ.Ασία και τα αποθέματά της σε πετρέλαιο και φυσικό αέριο.

Ο αντιπρόεδρος Τσένι, πρώην διευθύνων σύμβουλος της πολυεθνικής εταιρείας κατασκευής αγωγών Halliburton, η οποία θα συμμετείχε στην κατασκευή του αφγανικού αγωγού, συνάντηθηκε πολλές φορές εντός του έτους με τον διευθύνοντα σύμβουλο της Enron Κένεθ Λέι –τα πρακτικά αυτών των συζητήσεων πετάχτηκαν στα σκουπίδια ύστερα από τη χρεοκοπία της εταιρείας, η οποία τράβηξε την προσοχή της αμερικάνικης κοινής γνώμης προς στιγμήν. Παράλληλα με τις διαπραγματεύσεις με τους Ταλιμπάν, η κυβέρνηση Μπους έστειλε μια ομάδα εργασίας στο Νταμπτχόλ, η οποία είχε ως στόχο να βοηθήσει την Enron να συλλέξει τις οφειλές, π.χ. προετοιμάζοντας τον Τσένι πριν την επίσκεψή του στην Ινδία τον Ιούνιο του 2001. Επίσης η Enron προσφέρθηκε να πουλήσει το εργοστάσιο παραγωγής ενέργειας για 2,3 δις δολάρια, κάτι που θα ήταν η τελευταία ευκαιρία της εταιρείας, μια αναβολή, και άσκησε ξανά πίεση στους Ινδούς, με την υποστήριξη της κυβέρνησης Μπους, ν' αποδεχτούν την τιμή. Η πώληση δεν πρόλαβε να γίνει. Στις 8 Νοεμβρίου άρχισε η κατάρρευση του χάρτινου πύργου της Enron, καθώς η εταιρεία έπρεπε να παραδεχτεί την ύπαρξη ενός ψευδούς τζίρου εκατομμυρίων και εκατομμυρίων δολαρίων –στις 2 Δεκεμβρίου κήρυξε πτώχευση.

**To
έγκλημα των Ταλιμπάν-
Η αποτυχία τους ως Κράτος**

Το πραγματικό πρόβλημα που οι ΗΠΑ και οι άλλες χώρες της

Δύσης είχαν με τους Ταλιμπάν δεν ήταν η παρουσία του Μπιν Λάντεν, ούτε η Σαρία, ούτε η καταπίεση των γυναικών, ούτε και ο ακρωτηριασμός χειρών και ποδιών --οι πολυεθνικές πετρελαϊκές εταιρίες και οι δυτικές κυβερνήσεις ανά τον κόσμο μπορούν να τα αποδεχθούν όλα αυτά, όσο η παροχή πετρελαίου είναι εξασφαλισμένη και τα κέρδη υγιή. Το λάθος των Ταλιμπάν ήταν ότι δεν μπόρεσαν να επιτύχουν την απαραίτητη σταθεροποίηση ολόκληρης της χώρας καθώς επίσης και ότι δεν μπόρεσαν να έρθουν σε άμεση συνεργασία με άλλες χώρες για να το πράξουν...

Η προς το παρόν αποτυχημένη συμφωνία της Enron στην Ινδία, ξεκαθαρίζει και κάπι ακόμα: δεν πρόκειται απλά για την εξάρτηση των ΗΠΑ από τις εισαγωγές πετρελαίου, αλλά επίσης για την ολυσίδα αξιοποίησης του πετρελαίου σ' όλο τον κόσμο. Οι υψηλότεροι ρυθμοί αύξησης της χρήσης του πετρελαίου προβλέπονται για την Ασία, και ειδικά για την Κίνα και την Ινδία. Είναι ένα ανοιχτό ερώτημα ποιές επιχειρήσεις θα εκμεταλλευθούν αυτήν την αυξανόμενη ζήτηση.

Tο κείμενο «Παγκόσμιος Πόλεμος για την Παγκόσμια Τάξη (III)» —απ' όπου προέρχεται το απόσπασμα που μεταφράσαμε εδώ— δημοσιεύτηκε στο γερμανικό περιοδικό *Wildcat vo. 64* (Ιούλιος 2002). Ολόκληρο το κείμενο εκδόθηκε στα ελληνικά (αν και σε κάπως προβληματική μετάφραση) από τον αστικό τομέα δ το Δεκέμβρη του 2002. Αξίζει να βρει κανείς αυτή την ελληνική έκδοση και να διαβάσει το κείμενο στο σύνολό του γιατί οι γερμανοί σύντροφοι αναλύουν εκεί μια σειρά από πολύ σημαντικά ζητήματα: τον πόλεμο ως κοινωνική σχέση, την ανάπτυξη της πολεμικής οικονομίας στην Κεντρική Ασία, την κοινωνική κρίση στη Σαουδική Αραβία, τη σημασία του πετρελαίου και της τιμής του για την κυκλοφορία του κεφαλαίου, την ανάπτυξη της παγκόσμιας καπιταλιστικής σχέσης μέσω του ανταγωνισμού των διαφορετικών μορφών κεφαλαίου, την κρίση στις ΗΠΑ ως στιγμή της κρίσης της παγκόσμιας οικονομίας, τις αιτίες της αμερικανικής επέμβασης στο Αφγανιστάν, κ.ά. Η δουλειά του *Wildcat* πρέπει να ενταχθεί στη θεωρητική παράδοση που δημιούργησαν οι αναλύσεις του Sergio Bologna, του Ferruccio Gambino, του Zerowork/Midnight Notes και του Autonomie, ήδη από τη δεκαετία του '70, σχετικά με τη στρατηγική σημασία του ενεργειακού τομέα στην αναδιάρθρωση της παγκόσμιας οικονομίας και την αποσύνθεση/τεχνική ανασύνθεση της εργατικής τάξης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι η ομάδα *Wildcat*, όπως κι εμείς, τοποθετεί τη διερεύνηση «των γενικών συνθηκών της αναπαραγωγής του κεφαλαίου ως ταξικής σχέσης» στο επίκεντρο της ανάλυσής της. Εκεί που διαφέρουμε είναι ότι εμείς τονίζουμε περισσότερο τη σημασία της αποτυχίας των προλεταρίων να συγκροτήσουν μια κοινότητα αγώνα.

